

2. PRZEDAĆ (749) *vb pf*

e oraz a jasne.

inf sprzedać (127). ◇ *fut 1 sg* sprzedam (9). ◇ *2 sg* sprzedasz (7). ◇ *3 sg* sprzeda (21). ◇ *1 pl* sprzedamy (5). ◇ *2 pl* sprzedacie (3). ◇ *3 pl* sprzedają (11). ◇ *praet 1 sg m* sprzedałem, -m sprzedał (11), [jezdęm sprzedał]. *f* -m sprzedała (2), ja sprzedała (1) *ZapWar* (2:1). ◇ *2 sg m* sprzedałeś, -ś sprzedał (9). ◇ *3 sg m* sprzedał (298), jest sprzedał (1); sprzedał : jest sprzedał *LibMal* (198:1). *f* sprzedała (19). *n* sprzedało (1). ◇ *1 pl m pers* sprzedaliśmy, -śmy sprzedali (4), -chmy sprzedali (1); -śmy : -chmy *RejJóz* (1:1). ◇ *2 pl m pers* sprzedaliście, -ście sprzedali (7). ◇ *3 pl m pers* sprzedali (95), [sprzedali są]. ◇ *plusq 3 sg m* był sprzedał (5) *Leop*, *RejZwierz*, *RejPos*, *KochAp*, *CiekPotr*, sprzedał był (2) *BielKron*, *StrykKron*. ◇ *1 pl m pers* sprzedalichmy byli (1). ◇ *3 pl m pers* byli sprzedali (1). ◇ *imp 2 sg* sprzedaj (26). ◇ *3 sg* niech, niechże, niechaj sprzeda (7). ◇ *1 pl* sprzedajmy (3). ◇ *2 pl* sprzedajcie (3). ◇ *con 1 sg m* sprzedałbych (1). ◇ *2 sg m* byś sprzedał (1). ◇ *3 sg m* sprzedałby, by sprzedał (19). *f* by sprzedała (1). ◇ *1 pl m pers* byśmy sprzedali (1). ◇ *3 pl m pers* sprzedaliby, by sprzedali (11). ◇ *con praet 2 sg m* byś był sprzedał (1). ◇ *impers praet* sprzedano (6). ◇ *con* by sprzedano (1) *GostGosp*, by było sprzedano (1) *OpecŻyw*. ◇ *part praet act* sprzedawszy (27).

Sł stp: sprzedać, sprzedając, Cn s.v. dobrze sprzedać, Linde XVII – XVIII w.

1. *Oddać lub zrobić coś za pieniądze lub inną wartość materialną; vendere Miech, Vulg, Mącz, PolAnt, Modrz, Calag, JanStat, Cn; venundare (venum dare) PolAnt, Mącz, Vulg; venditare Calag, Cn; venundari PolAnt; alienare JanStat; veno exercere Cn [w tym: kogo (55), co (582); komu (274)] (744) :*

a. *O tym, co przechodzi na własność kupującego (722) : Iakom ya szdzyewkamy szwemy they częszy nyepredala szlyachathnemv szan্থkogy szradzyn nakthorą częszcz przywyley slvszy nalączkovycze ZapWar 1504 nr 1992, 1505 nr 1994, 1513 nr 2132, 1520 nr 2243, 1524 nr 2316, 1527 nr 2385 (9); Lowiec łupież niedźwiedzi sprzedał Ktorego w iednym leśie wiedział BierEz I4, A4 [2 r.], B3 [3 r.], M2v, Q3; HistJóz A2v, A3; MetrKor 57/117, 59/77, 276; BielŻyw 1; tedy sprzedawfzy dwu koniu co najlepšzych miał, nakupił wołku MiechGlab 72; LibLeg 6/117, 10/59v [2 r.], 11/98v; ComCrac 22; Item cztherzi kořfulie na řzrodzce vkradl [...], alye zařzyą dwye przywroczyel, A yedne sprzedał, czwartha řfobyte zořtawyl LibMal 1544/92v; v thegořz kapłana wzyalem kabath czarni [...] kthorym sprzedał wřchamothuliech Barthořchevi LibMal 1545/101v; Theřz owřza dwa wyertelya then tho Rathay sprzedał řwolwarku LibMal 1547/132; Item pařz srebrny vkradl mlinarcze Zobornyk [...] kthorego polowyczą sprzedał zlothnykowy iednemu LibMal 1548/147, 1545/94, 96v, 103v, 106, 107 (37); RejJóz A8v, B8, I6, N2v, P4, P4v; RejKup c3; KromRozm III G7v; GroicPorz 14, r [2 r.], dd2; Leop Gen 31/15, Lev 25/15, 16, Ioel 3/6; Człowiek řtanu kořdzye gdy w drodze iedzye/ á żywnořci iemu y koniowi sprzedać niechcą; tedy iednák řobie gwałthem brąć niema. UstPraw F, B3, B4 [2 r.], F2, G4, G4v, H; RejFig Bb6v; RejZwierz 16v; Záprzedam řyny wálze y corki wálze przez ręce řynow Iudřkich/ á oni ie przedadzą Sábeyczykom BibRadz Ioel 3/8, Deut 18/8, Act 5/4, II 67a marg; Węgrzy/ kthorym był Ludwig zamki Ruřkie polecił/ [...] przedáli ie Lubárdowi Litewřkiemu BielKron 378v, 16, 16v, 36 [2 r.], 73v, [85²] (21); Mącz 332a, 92a, 192d, 239a, 366d; GórnDworz P7v, Q8v, T7; HistRzym 21, 68 [2 r.], 68v, 73v [4 r.], 74 [3 r.], 74v; BiařKat 61; Wywroć głupim Ziemiánkom ich mieřzki ná nice. Preday Száfran mieřzány á rzecz iż Moráwřki BielRozm B3, B4;*

RejZwierc 27, 95, 234v, 235v; *Bezá* [...] ządłużywfy fie y przedawfzy beneficya/ ze Francyey wćieć muśiał *WujJud* 13v, 218v; *BudBib Lev* 25/14, 29; *HistHel* D; *MycPrz* II Bv; *Strum* K4v, N3; *BudNT przedm* c, *Matth* 18/25, *Act* 4/36; *ModrzBaz* 48, 122v; *Calag* 267a, 505b; porzuć dom gotowy/ budowanie/ przeday role/ ftátki/ y to czego wieś y nieś z łobą niemożelz *SkarŻyw* [282]; przyzwał iednego złotniká gościá z Rzymu Afteryufzá/ y przedał mu ono łrebro *SkarŻyw* 455, 97 [2 r.], 98 [4 r.], 102, 292, 451 (14); *MWilkHist* C3v; Ten Woldemar Margraf przedał był Krzyżakom Pomorską ziemię/ do Polki należąca. *StryjKron* 406 marg, 161; yfz slachetny pán Iakup lypenſky y spaną Malſzonką swoyą helſpyęta przedaly Mlyn na Swenleſza [!] *ZapKościer* 1588/77; yfz slachetny pán Agufſtin ofzowfky, przedał cząftkye Imyeny swego na małym potleſzą y sdomoſtwem *ZapKościer* 1588/78, 1583/38, 41v, 1584/43, 45, 47v (23); *BielRozm* 11 [2 r.], 13; *GórnRozm* Dv [2 r.]; A ten przedawcá ktorego dnia co przeda/ zaráz ma dáć łobie w Regeftr nápiſác *GostGosp* 46, 26, 32, 64, 68, 72 [2 r.] (9); Gdyż ktorzykolwiek mieli role ábo domy/ przedawfzy przynoſili zapłátę zá ono co przedáli. y kładli przed nogi Apoſtołfkie. *WujNT Act* 4/34, *Act* 4/37, s. 358, *Act* 5/4; áby wolno było cudzoziemcóm po Koronie winá łwoie przedawác/ gđzieby go ná łkładzięch do trzech niedziel nie przedáli. *SarnStat* 289; Gdy oyćiec zéydzie oftáwiwfzy dźiatki iefcze do lat niedochowané/ opiekun ich nie może dźiedzictwá przedác *SarnStat* 583, 156, 185, 374 [2 r.], 509 [2 r.], 590 (27); *VotSzl* D3; *CiekPotr* 2, 13, 34 [3 r.], 40 [2 r.], 41 (11); *KlonWor* 27, 29, 68; [Ieſt náfz łprawyl [...] Tomek Kowal ze poddany VM przedaly łfa yemą drwa ku palyenyą wegłya *ZapWpolActCon* 1546 14/2; *ZapWpolActAdv* 1549 205/13].

przedać czego (4): *BierEz* C; Profiemy pokornie panie káz nam zboza przedać *RejJóz* M2; Przedayćie nam źioł pachniących Y oleykow woniáiących. Iż z nich máści naczynimy *MWilkHist* C2v; *GostGosp* 46.

przedać u kogo (2): Item fláčhką y konew czenowa wpradze vkradł ſchinkarcze yedney y v pytrow thą przedal wliothomyfſly v dziwoczka za 9 grofchi *LibMal* 1550/154, 1545/98v.

przedać komu [= *czyjás własność*] (1): *ComCrac* 19v cf »przedać a oddać«.

przedać ku komu (1): on bi łye sthego wimawial ze yey [czeladzi] nyema abo yze yą przedal, niechze przywedzie kv themv kv komv bi yą przedal *LibLeg* 1540/59v.

przedać za kogo [= *jako kogo*] (1): Niechciał bys v nas kupić/ chłopiátka piękneho A iuz ći go przedamy/ za więznia wiecznego *RejJóz* B.

przedać na ile (1): wolowczewy Jancowy myeczik vkradł, then przedal augufſtinovi na łrzodcze na łfełfcz grołfi *LibMal* 1545/98v.

przedać po czemu, po ile [w tym: *cum D a. L* (6), *cum A* (1), *cum D a. L a. A* (4)] (11): kupczewi yednemv trzi thifzyaczą ygiel vkradł y przedall thifzyacz po 5 gr. *LibMal* 1545/95v; kthore [kury] themufz Zidowy przedal po dwv łzelyagu a po pyączy quarthnyk *LibMal* 1546/110, 1544/79, 1545/94v, 1546/109v, 1547/134, 135 (10); A Po czemuś Włodárzu/ brácie przedał żyto *RejZwierz* 137.

przedać za co, za ile (270): *OpecŻyw* 70; *BierEz* L4v; *HistJóz* A2v; *LibLeg* 11/94; pothem miłtrzevi w Cząmpinyv za trzi wyardunki yą [żupicę] łamze yefth przedal *LibMal* 1544/90v; thą [suknię] thu wpoznanyv przedal nyewyefczie za polgrzywny *LibMal* 1545/104; kthorą [koszulkę] Mlinarcze

wnaramowyczach za 2 łchelyagi przedał *LibMal* 1545/106v; Item V Bernardinow wkofzczyelye gromliczą vkradł kthora przedałł wapteczę za 4 grońche *LibMal* 1547/136v; Item Themufz Zidowy ofzobliwyę przedał 16 czewek zlotha czyagnyonego za 16 grońfy *LibMal* 1551/159v; wzyał pannyę pyotrkwofkyey [...] paczifikal srebrny kthori przedał Zidowy z lyublina za thalyer y za czerwony zlothi *LibMal* 1552/169, 1543/73 [3 r.], 73v [3 r.], 74v [2 r.], 77v [4 r.], 78 [10 r.] (239); dáli dziećię do nierządneho domu/ á dzieweczkę przedáli zá wino áby pili. *Leop Ioel* 3/3, *Am* 8/6; Rzekł do niey Piotr/ Powiedz mi zá tylkoliście przedali then folwárk? A oná rzekła/ Za tylko. *BibRadz Act* 5/8; *BielKron* 16; *Mącz* 479c; *SkarŻyw* 102 [2 r.], 346, 498; *ZapKoscier* 1582/40v; *WujNT Ioann* 12/5, *Act* 5/8; *SarnStat* 689, 1250; *PowodPr* 69. Cf »za [jaką] cenę przedać«, »za [jakie] pieniądze przedać«, »przedać za [jaką] sumę«, »przedać za złoto«.

przedać za co [= *jako co*] = *oszukać* (1): Przeto nie vday ludziom zá száfran krokofu: [...] Y ćielęćią zá Rysiá/ mośiádu zá złoto Nie przeday: bo nábedźiefz kłopotu *KlonWor* 67.

przedać dokąd (21): ia ćyem yeft Iozef brat wafz/ ktegośócyę przedali do Eiptu *HistJóz* D4 [2 r.]; thefz vkradli dwye bramye Bobrowe thamze, kthore przedali za 10 1/2 grońcha do pyfdr. *LibMal* 1550/154v; trzy suknyę vkradł y dwa myecza kthore chlopom na wyefz przedał. *LibMal* 1554/184, 1544/79, 1545/105, 106, 1547/127, 1550/156 (11); *RejJóz* A8v; *BielKron* 420; *BielSat* C3v; *BudBib Ioel* 3/7; ktorey [tajemnicy] iefli nie zámilczyfz/ [...] przedamćię w dáleką ftronę/ iákim złym ludziom. *SkarŻyw* 98; [Moskwa] Nie przedádzą do Tátar żadney tákicy rzeçzy. Ktoe ku woynie fłużą *BielRozm* 21; *WujNT Act* 7/9; *KlonWor* 26.

W połączeniach szeregowych (9): Dziedzictwá y ftátku/ ku ftołu memu należącego nieprzedam/ áni załtháwię/ áni zámięnię/ áni oddalę *KrowObr* 128v; Syn ftárfszy okrom częłci fwey włafney/ przedádź/ záłtáwić/ áni zbyć czáłtky bráckicy niemoże *UstPraw* B4; *SkarŻyw* [282]; *ZapKoscier* 1589/86v [2 r.]; y będą mieć moc oné [majętności] przedać/ zámięnić/ oddalić/ dárować/ y ku fwym pożytkóm obráćć. *SarnStat* 988, 187 [2 r.], 979; [yz on moze zniá [majętnością] czynić co chce, przedać, frymarczyć, albo ku fwému pozytku liepfzemu obrocyć. *ZapWpolJutr* 1548 4/16; *ZapWpolKob* 1548 3/29, 1549 3/33, 33v; *ZapWpolJutr* 1550 4/19v].

W przeciwstawieniu: »przedać ... (od)kupić (*a.* kupować, *a.* wykupić)« (22): *OpecŻyw* 98; *LibMal* 1545/107; Ktoby przedał dom w Miefćie/ może go odkupić poki rok nie przeminie. *GroicPorz* 14v; *Leop Lev* 25/14, 27; *BielKron* 36; A niemałzi ich [owieczek] czym chowác/ więc ich ná wiońę kupić á ná iefień przedać. *RejZwierc* 108v, 228v; *BudBib Lev* 25/14; *CzechRozm* 234, 234v, 236 [2 r.], 237; *ModrzBaz* 34; *SkarŻyw* 451; *LatHar* 718; á kto niema [mieszka]/ niech przeda (*marg*) przeda (-) płałzcz fwoy/ á kupi miecz. *WujNT Luc* 22/36 [przekład tego samego tekstu i nawiązania do niego: *OpecŻyw*, *RejZwierc* 228v, *CzechRozm* (5), *LatHar*]; *SarnStat* 690; będzie [...] fługá rowno z pánem/ [...] y ten co kupił imienie/ rowny z tym co przedał. *SkarKazSej* 36; *KlonWor* 68.

W wypowiedziach o charakterze frazeologicznym odnoszących się do niezwykle chciwego człowieka i jego ofiary (3): By miely przedać y dziatky Czyągnie żnich dziwne poplatky. *RejKup* b8v; co zá złoto á zá pieniądze przedádzą nie tylko grzechy/ ále fńadz y fámeogo by Páná przedáli by mogli *RejAp* 44v; Zá złoto przeda czáfem dziewczkę mátká. *RejZwierc* 227.

Przysłowie: iáko dziećię iákie głupie/ zá iábłko wieś przedał *SkarŻyw* 346.

Zwroty: [»przedać na borg [co za ile]«: yacub [...] przedał na borg za [...] flor. Myedzy Marczynovy cotlarzewy *ZapWpolActCon 1531 nlb 3.*]

»za [jaką] cenę przedać« = [aliquo] *pretio vendere* *Modrz, JanStat (2):* A niepożytecznemu fzołtyfowi niechay będzie wolno dárować/ ábo zá słuźną cenę przedać máiętność fwą *ModrzBaz 100; SarnStat 274.*

»przedać co [się] ma, wszy(s)tko co [się] ma, wszystko« = *vendere quae (quaecumque) habet* *Vulg [szyk zmienny] (5:4:4):* *MurzNT 91; WujJud 143v; SkarŻyw 55, 97, 166, 535;* Ieſli chceź być dołkonálym/ idź/ przeday co iedno maź/ y day vbogim *WujNT Matth 19/21;* Tu tedy Pan Chriftus iáłmuźnę ták być potrzebną y ták wdzięczną Bogu pokázuie/ iżby ráczy ludzie mieli wśytko przedać y rozdáć vbogim/ á niźli ośtrádać iey poźytku. *WujNT 249, 81, Mar 10/21, s. 164, 275, 595 [zawsze przekład tego samego tekstu i nawiązania do niego].*

»dobrze przedać« (5): Y powieśił go [miód] nád fobą/ [...] Częłto nań leżąc pogłádał/ Myfląc by gi dobrze przedał. *BierEz Q3, Bv, I2v;* idą po ífol ktora ym zyva Blizy [...] A tam ydzie gdzie moze lepyey przedacz *MetrKor 57/119v, 59/280v.*

»przedać drogo« = *venundari multo* *PolAnt, Vulg; grandī pecunia a. magno a. quamplurimo vendere* *Mącz [szyk zmienny] (16):* *RejKup e2; Mącz 337d, 479c [3 r.];* Przeday drogo Złotogłow powiedz iż dźiś drogi/ Włzák wieź dobrze iż go nikt niekupi vbogi. *BielSat B3 [idem BielRozm 11], B4; BudNT Matth 26/8;* tedy ábo przedawcę ośzukáią/ ieſli tániey niźli słuźno ieft v niego kupią/ ábo Kupcá/ ieſli mu drożey przedádzą [si pluris illi vendant] *ModrzBaz 34; PudłFr 77; BielRozm 11, 13; GostGosp 36;* Abowiem możono ten oleiek przedać drożey/ niźli zá trzy ftá denárzow/ y dáć fię mogłó vbogim. *LatHar 704; WujNT Matth 26/9; KlonFlis D4v.*

»przedać imienie (a. imiona), majątność(-ci), osiadłość« = *vendere agrum* *PolAnt, Vulg; vendere quae possidet* *Vulg; vendere de possessione* *PolAnt [szyk zmienny] (21:7:3):* *ComCrac 19v; MurzNT 93v marg, Luc 12/33;* Opiekun niemoże dzyedzicznego imienia przedać/ áni go żadnym obyczáiem zbyć/ áni grániczyć. *UstPraw B3, B4 [2 r.], G4, H, H2; BibRadz Act 5/1; BielKron 36 [2 r.]; Mącz 206a; BudBib Lev 25/25; BudNT Act 5/1; ModrzBaz 100;* dom y oyczyznę fwoię y imienie przedawłzy/ [...] wśytko vbogim rozdáli *SkarŻyw 566, 461, 535 [2 r.], 566; ZapKościar 1583/37, 1588/78;* A drudzy ze wśi y z máiętności ziemłkiey do miałł fię wyprowadzáli/ przedawłzy máiętność/ w mieście fię pieniádzmi żywili *GórnRozm B2, H4v;* á gdy náłazł iedną drogą perlę/ fzedł y przedał wśyftko imienie fwoie/ á kupił ią fobie. *LatHar 467;* LEcz niektory mąź imieniem Anániałz/ z Sáphirá żoną fwą przedał ośiadłość *WujNT Act 5/1, s. 408; SarnStat 301, 1166; SkarKazSej 36.*

»przedać kupie, towar(y)« = *merces vendere* *JanStat [szyk zmienny] (3:1):* á żeby téź nie śmiał żaden z Kráková wyieźdźić/ áź pierwéy przedawłzy towáry. *SarnStat 959;* Które to kupie [...] ieſli przerzeczeni kupcy [...] zechcą przedać/ [...] to niech będzie ná ich woléy *SarnStat 1111, 969, 1047.*

»mieć (nie)co przedać« = *mieć na sprzedaż* (2): Przywitawłzy iáł go pytáć/ Miáłłiby mu nieco przedać. *BierEz A4; RejJóz B8.*

»przedać w niewolą« [szyk zmienny] (2): *BielKom 147v;* ná Iozephá/ ták fię wzwaśnili ini brácia/ íź go w niewolą przedałi *SkarŻyw 349.*

»na okup sprzedać« (1): wzyantho trzidyefczy offob wnyewolyą. [...] y the wżiftką trzidyefczy offob na okvp sprzedały *LibLeg* 11/141.

»za [jakie] pieniądze sprzedać« [szyk zmienny] (7): *BielKron* 75v; *RejAp* 44v; iż Włódarz Bártkowi tę łąkę zá pewné pieniądze iemu ku pokofzeniu sprzedał [pro pecunia certa ... vendidisset *JanStat* 616] *SarnStat* 671, 1166; *CiekPotr* 81; Przedałeś zá dwoie Pieniądze/ podłe rzeczy *KlonWor* 66, 66.

»przedać przedanie« (1): gdy sprzedaż grunt łąfiádowi twemu (marg) Włafnie/ gdy przedacie przedanie łąfiádowi twemu. (-) [cum vendideritis venditionem proximo tuo] *BudBib Lev* 25/14.

»przedać za [jaką] sumę« = pro [aliqua] summa alienare a. vendere *JanStat* [szyk zmienny] (7): yżz przedał dom vczywy Iakup byęrembrot [...] ía sumę pyenyędzy ofzm dzyeśląnt *ZapKościér* 1587/71v; yżz przedali okolę yako ogrot za ízvmýę dwadześlczza y íza ofzm Grziwyen lyczby prufżky *ZapKościér* 1588/75, 1581/21v, 1582/32, 1588/79; *SarnStat* 684, 692.

»tanie sprzedać« = vili vendere *Mącz* (2): Cur tantulo venierint, Czemu ták tanie przedałi. *Mącz* 440c, 496b.

»przedać na wendecie, na tendecie, na rynku« [szyk zmienny] (5:2:1): Item thamze porthki zle chlopu vkradl kthore za 4 grofíe przedał na wendecie *LibMal* 1544/78v; Item Stapor zelyazny od ítepy vkradl v Arona Zida kthori przedał na Tendecie za 2 grofcha *LibMal* 1550/151; drugą pare [skorzni] przedał na Rinku za 6 albo 7 grofchi *LibMal* 1551/162, 1545/95, 97v [2 r.], 1552/169; *Calep* 1016b.

»przedać na wieczność (a. na wieki), wiecznie, [wiecznymi czasy]« = perpetue vendere et in aevum *JanStat* [szyk zmienny] (3:1): kto dom przedał ná wieczność/ mogł do roku záfię [...] wykupić *BielKron* 36, 36; ízláchetny N. [...] íáwnie przez wyznánié íwé wyznał: iż dobrá íwé dziedziczné [...] Szláchetnému N. z N. zá C. grzywien monety y liczby Polśkiéy przedał ná wieki/ y ná wieczność zdał *SarnStat* 1250, 1251; [*ZapWpolKob* 1545/17].

»na wyderkof sprzedać« (1): iż [...] Menfionarzom Kościóła Tumśkiégo [...] dwánaście grzywien pieniędzy [...] wiecznie/ wżákże ná wyderkoff przedał [*Ná wyderkaff vendidit JanStat* 444] y zápiśał *SarnStat* 1251.

»przedać za złoto« [szyk zmienny] (2): Zamek Stárofta Sándziwoy/ íáko piśą przedał zá złoto *BielKron* 395v; *RejAp* 44v.

»dla zysku sprzedać« (1): A to hándlowanie zakupniow/ dla tego íeft wielce íprofné/ iż kupią towary/ żeby íe záfię dla zyśku przedałi [ut eas lucri causa vendant] *ModrzBaz* 34.

Szeregi: »darować a(1)bo (i też) sprzedać« = dare vel vendere *Modrz* [szyk 2:1] (3): Gdy łotrowie drapieźni przywiedli dzyewkę Izráelśką do Syryey/ dárowáli íą álbo przedałi żenie Náámowey. *BielKron* [85²]; *ModrzBaz* 100; a ten Criftoph [...] al [lege: aż] po smyerczy starśzych swoyich Moźyę przedacz [młyn] wyedług woly swoy y też darowacz *ZapKościér* 1588/77v. [*Ponadto w połączeniach szeregowych* 5 r.]

»(ani) kupić (a. kupować, a. kupiectwa czynić), (i, albo, ani) sprzedać« [szyk 12:3] (15): *FalZioł* V 50, 53; Kupczom thefz yesth [...] volno [...] chodzicz [...] do Thurek [...] kvpicz przedacz ktho czo bandzie myal *LibLeg* 6/159v; *Goski* A4 [3 r.]; *RejAp* 115, 116 [3 r.], Ee; *CzechEp* 60, [397]; A iżby żaden nie mogł kupić áni przedać [emere aut vendere]/ íedno máiący cechę *WujNT Apoc* 13/17; Gdyż

y to niepoźlednia ięft część gośpodárftwá/ vmieć co kupić y przedać/ z obwárowániem práwnym *SarnStat* 684. [*Ponadto w przeciwstawieniu 20 r.*]

»przedac a oddac« (1): ktoremby [*dzieciom zabitego*] ftryovie abo opieknovie ymienie opieką trzymayącz wmalych ich liecziech ono ymienie ym przedali a od daliby przeciwo prawv [...] takove dzieczy gdyby kvliatom przyfly vrząd povinien będzie onem ípraviedlivořcz vczynicz. *ComCrac* 19v.

»przedac i (abo) zapisać« = *vendere et inscribere JanStat* (2): GDzieby która Wdowá/ álbo Páni ízláchetcka Wiáno ſwoie przedála/ ábo iákimkolwiek tytułem wiecznym zápiřála/ tedy [...] *SarnStat* 1177, 1251.

»przedac, (a(l)bo (i), ani, i) zastawic« = *vendere vel oppignorare JanStat* [*szyk 4:1*] (5): *ComCrac* 22; ktorego imienia ony dzieci przedac ani zářtawic niemáią ážby mieli cztery y dwádźieřciá lat. *UstPraw* B4, B4; Može mąż *quidem* zářtawic, ábo y przedac [*oprawę żony*], ále ze zwoleniém żony y przyaciól iey *SarnStat* 1270, 684. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.*]

»przedac i zdac (a. [(po)wzdac]« = *vendere JanStat* (1): *SarnStat* 1251; [*ZapWpolKob 1545 1/17*; yz opatrný Wociech Kapala, przedal, y powzdał, przed oblycznořciá nářzą Bartořzewy Chmieliarzowy łakę *ZapWpolJutr 1550 4/20v* [2 r.]].

Przen (12) : Boć iuž tám inych řtroiow niebože potrebá/ Kto lie bierze wyiechác s tey zyemie do niebá. [...] Iuž tám nic kolnierz długi z Deliją nie płáci/ Y ktoby iá chciał przedac/ káždy ná niey řtráci. *RejZwierc* [207].

a) O abstraktach: pozbawic się czegoś, zrezygnowac z czegoś dla korzyści materialnych (8) : Wřzytko gdzye može pędzi do cechu ſwoiego/ Co iáko wieprzá tuczą nędzniká márnego. A on przedię [...] Niedba iż przedal wolnořć/ przedal cnotę duřzę *RejWiz* 174v; *PaprUp* I2.

przedac za co (2): ále czářem zá Diámenćik/ ábo ledá co tákiego ku ochędořtwu/ řorom [= *wstyd*] druga przeda/ by telko ten był/ ktho by gi kupić chciał. *GórnDworz* Ii7v; Przedař drogą wolnořć zá řzklenicę winá: Zořtařł niewolnikiem řrogiego Turczýná. *KlonWor* 27.

Zwroty: »przedac w niewolę« (2): Tákcę kto řwey wolnořci nie przeda w niewolę/ Iuž z lepřzą myřlą kroczy/ iuž mu řzydłá gołá. *RejWiz* 54v, 104v.

»przedac dla pożytkow, za pożytki« [*szyk zmienny*] (1:1): O dořtoyna řwobodo [...] kto dla pożytkow przeda cie w niewolę/ O nędznymže nářeniem zářiewa tę rolą. *RejWiz* 104v, 90v.

b) Stracic [kogo za ile] (1) :

W przeciwstawieniu: »kupic ... przedac« (1): Bo zá té dźieřięć grzywien ktorychem pozyczył, Nieprzyacielám kupił, przyacielám przedal. *CiekPotr* 80.

c) Skzazac na zatracenie, zaprzedac w niewolę (2) :

Zwroty: »przedac bez myta« (1): *Vendidiřti populum tuum fine precio* [...]. Dařł przedac lud twoy przez myta *WróbŻořł* 43/13.

»w niewolę przedac« (1): (*nagł*) Pieřń de Interregno (–) [...] ktore [*państwo*] tym czářem iuž ořiroćiáło [...] By nas w niewolę kák [!] wieczną przedali/ ták byřmy řami ná lie nářzekali *MycPrz* I [A3].

a. *O tym, co nie jest typowym towarem (o stanowiskach i przywilejach) (12)* : I zalię Sylwefter trzeci/ izali też niekupił papieżtwá/ [...] á bojąc się aby go zalię niezrzucono śniego/ sprzedał ie Grzegorzowi ffołtemu *KrowObr* 38; *BielKron* 176v; *SkarŻyw* 346; *CzechEp* [413].

przedać za co (2): [Ezaw] zá nędzną potrawę z śzczerey niepowściągliwości y nie poftu/ [pierworodność] przedać y vtrácić śmiał. *SkarŻyw* 346. Cf »przedać za [jakie] pieniądze«.

W przeciwstawieniu: »kupić ... przedać« (1): *KrowObr* 38 cf »przedać za [jakie] pieniądze«.

Zwroty: »przedać za [jakie] pieniądze« (1): Tákże Benedykt dziewiąty [...] iżali niekupił Papieżtwá/ y zalię ie sprzedał Ianowi Ardziakonowi [...] zá wielkie pieniądze. *KrowObr* 38.

»przedać pierworodzeństwo (a. pierworodność, a. pirworodztwo, a. prawo pirworodne (a. pierworodności))« = *vendere primogenituram PolAnt*; *vendere primitiva Vulg* (6): Y rzekł Iáákob przeday(że) mi dzifia pierworodzeństwo twoie. *BudBib Gen* 25/31, *Gen* 25/33; *SkarŻyw* 346 [2 r.]; By nie był kto wżeteczny [...] ktory zá potrawę iedną sprzedał pirworodztwo śwoie *WujNT Hebr* 12/16; *SkarKaz* 121a.

Szereg: »spuścić i przedać« (1): ále ieśli mi śpuściłz y przedać chcełz prawo twey pierworodności/ damci tę potrawę. *SkarŻyw* 346.

b. *O działaniach i świadczeniach: udzielić za pieniądze (2)* : młynarze vmieią z czartowfkiey śprawy przedać wiatr y pogodną wozbę zegluiącim, do dnia albo do śfeci *MiechGlab* *5v; Pánie miły nie będąli thy mądrości pożyteczne/ thedy wrocę zálie tve pieniądze. Rzekł Domicyan: Dobrze mowifz: Powiedzże ninie ty mądrości/ ktore chcełz przedać? *HistRzym* 58.

c. *Zdradzić, zaprzedać (20)* : Sanguinem alicuius addicere, *Przedać Mącz* 87a.

a. *O Judaszu (19)* : czemuś takmiérz zlofniku przekłety nie przedał z śynem matki? *OpecŻyw* 85, 70v, 84v [3 r.], 85; *MurzNT* 66; *KochAp* 12; Przedał Miłtrzá, vczynił targ o Páńfką głowę, Wziął groźe, oddał towar y ztrzymał vmowę. *KlonWor* **2.

przedać za co, za ile (5): *ArtKanc* D12; Zá trzydzieści pieniędzy sprzedał Páńfką głowę. *KlonWor* 27. Cf »za myto przedać«, »za pieniądze przedać«.

Zwroty: »za myto przedać« (1): O Iudálfu przekłety/ ij s kąd ci takowá okrutnoftz/ ijżes za tako malé myto przedál miłtrza twégo *OpecŻyw* 85.

»Pana, Syna Bożego przedać« (1:1): *WujNT* 358; onci to Ifzkáryotowic: [...] co kupczył odkupicielem: on to Mártahus/ co śyná Bożego sprzedał *KlonWor ded* **2v.

»za pieniądze przedać« (2): *OpecŻyw* 118; Kthory śobie był pothym kupił rolą z onych pieniędzy złościwych/ zá kthore był sprzedał Páná náłzego. *RejPos* 287v.

Żart (1): Ciećierki [...] vślyfzawfzy żaká [...] ktory wywróciwfzy niebácznie śłowá/ ták śpiewał: Iezus Iudałzá sprzedał/ rc. Dobrze ták/ powiáda/ bo go ón téż był przedtym sprzedał. *KochAp* 12.

W przen (2) : A wśzak téż y Iudałz tákże pokutował [...], bo mowif wráciąc pieniądze/ zgrześzyłem przedawfzy krew niewinną. *RejPos* 290v; *KlonWor* 27.

Przen (1) :

W porównaniu (1): [zdrajca] Nie przeftánie ná twoim/ áż przeda y ciebie/ Iák Iudałz wytuczony ná Miłtrzowfkim chlebie. *KlonWor* 28.

2. *Oddać, przekazać (4)* :

przedać kogo (1): Tę ołobę [tj. *zwłoki Hektora*] zgwałćicie/ którąście przedáli? *GórnTroas* 47.

Zwrot: »przedać [co] w ręce [komu]« (1): przedam ziemię w ręce złościwym [*vendam terram in manu malorum*]/ y łpułtołzę ziemię y nápełnienie iey ręką cudzych *BudBib Ez* 30/12.

a. *W grze w karty dokonać jakiegoś działania przewidzianego regulaminem gry; być może: odstąpić za dodatkowe punkty (2) : GórnDworz P7v cf Zwrot.*

Zwrot: »kartę sprzedać« (1): raz gráiąc z piłaną/ kilká kroć/ iákoś rychło/ ieden po drugim/ kárte przedał/ y ządwy/ łam naleplzą zrzucáiąc/ ielzczę mułiał dáváć niemáłą pieniężną winę/ ieden podle niego łiedzác z żalu mu powiedział/ Bá tho dziwna rzecz/ iż łie to nikomu tu nie trefiło/ iedno w.m. przedać. *GórnDworz P7v.*

3. Przekonać o czymś, wmówić coś [co] (1) :

Szereg: »przedać i przecyganić« (1): iż iáko Dzięćiokrzczeństwá/ tákże Troyce/ y łftności/ y perłon/ niemáłz w łłowie Bożym: [...] czemu łie iákoby w rzeczy być miály przedać y przecygánić chce? *CzechEp* 234.

Synonimy: 1. przehandlować; 2. darować, przedarować.

Formacje współrdzenne cf DAĆ.

Cf PRZEDAN, PRZEDANIE